

RAHONAMENT Y COLOQUI NOU,

EN QUE ES MANIFESTA EL CONSELL QUE TINGUEREN el Tio Còsme Nespla, de Benifaraig, Badoro Rico-paño, de Moncada, y Faumet el Polinari, de Alfara: pera elegir el millor mèdi ò arbitre de vindre à Valencia à veure les grans Festes del BEATO JOAN DE RIBERA; determinantse per comú dictàmen, no convenia pegarse de gorra en ningun puesto, per los jascos que peguen els Pixavins als Pèpos, de que es fa relació: y demés justs motius que se expliquen en este Pareret, segons vorá el curiós Letor.

Còsm. **M**Olt bon dia, Rico-paño: Polinari, Deu te quart.

Bad. Tio Còsme, *bien venido*: sentes, que estarà cansat.

Còsm. Per lleu, que com he vingut molt pòch manco que trotant, en veritat os confese, que me encontre acalorat.

Jau. Vòl vosté un bòn trago de aygua?

Còsm. Pren pera tú eixe regal, que tinch pòr à les granòtes, perque cosquerelles fan.

Bad. Manco rahons, Caballers: deixém la palla, y al gra de à lo que *somos venidos*.

Còsm. Pues tú, Badoro, ho dirás, que ab un tan estret encárrech me has enviat à cridar.

Jaum. Y à mí y *todo*, que en un brinco de casa así me he plantat.

Bad. Caballers, es el asumte de la matjor entitat.

Es pues lo cas:- Así vull, que estiguen sense gistar, hasta que vuide els concéptes, que en lo serbell tinch ficats.

Es pues el *caso* (*repito*) que estant les Festes tan grans del BEATO JOAN DE RIBERA

inmediates, convindrà discurrir mòdo ò manera de poderles disfrutar;

mes sense gastar un pino, perque están molt alcançats los temps, com vostés no ignòren; y es de gran utilitat folgarse, y pegar la gorra en honra y marcialitat.

Yo he discurrir mil arbitres, que no em pareixen cabals, *porque para dos son largas*, y curtes per atre cab.

Crech lo que serà Valencia en tanta solemnitat, y que en les cases les gents estarán à centenars,

de mòdo que molts pobrets freschs de panja es quedarán *en el meson de la Estrella*, als gosos acompanyant;

pero no sembrar, amichs, per tindre pòr als pardals, no es de hòmens *de pelo en pecho*: y així entre els tres (cap sagrat)

se ha de discurrir arbitre, que sens gasto ni treball nos deixen veure les Festes, y quant en elles se fa.

Còsm. ¿Has concluit, Rico-paño?

¿Puch creure que has acabat?

perque en pendre la barcella, parles mes que un Abogat.

Díguesme, tròç de badòch,

¿tan pronte te has olvidat

del jasco que el Escribent
latra vòlta te doná,
quant les Festes dels Beatos
Bòno y Factor?

Bad. No tragám
à rògle lo que un belitre
pera afrontar-me intentá.

Jaum. ¿Pues quin fregado fon eixe,
tio Còsm?

Còsm. Mes abant
el referirá Badoro.

Bad. Vosté lil referirá,
perque yo de recordármén,
em pose encoleriçat.

Còsm. Va be ; mes deixant asò
pera demprés , será al cas
tractém el mòdo ò manera
que será mes acertat
en el intent de Badoro.

Bad. Pues à vosté , com mes gran,
li tòca dir son parer.

Jaum. Burro , com matjor dirás,
que aixó de grans no es nomena,
sino tractant de animals.

Còsm. Pues Caballers , ab llicencia,
els aniré relatant
mon dictámen , y demprés
lo millor se eligirá.

El primer dia de Festes,
jano jano rebentant,
al ixir el sòl , manpendre
el camí de la Ciutat,
en bòn amor y compaña,
sens prevenció ni embaraç,
armilla al coll , deù pesetes,
y la caçporra en la ma.

Els dinés han de lligarse
en trenta nuchs (sagrallat);
perque hia uns colominets,
ò mes pròpi , coletjals,
que deixarán en porreta
al pillo mes estirat.

Ficats ya dins de Valencia,
els tres ben mancomunats,
lo primer , córrer la vòlta
de la procesó que es gran.
A cada altar , arch ò adorno,
que en les cases posarán,

tocar allí el *bien parado*,
y fer un complet repás.
Al que siguen les huit hòres,
cul en terra , y almorçar
raím y figues , dos tragos,
y una dobla ò dos de pa.

Siga la tropa adelante,
y en aplegant al Mercat,
revista de faixa , y ulls
per darrere y per dabant,
que allí la escola del arpa
es ahon té determinat
que eixerciten los deixeples
les sehues habilitats.

Constituits en dit puesto,
que es ahon hia mes que mirar,
plantarse enfront del *Goloso*,
Carnoso , ò com nomenat
siga , que será de veure;
pues estarà escarramat
entre dos giques montañes
el referit afarám:

¿Qué manáçes ! qué cabòt !
éste , segons han contat,
tira sèt pams ; y tot ell
aplegará hasta els terrats.
Per baix les cames (pareix)
la procesó pasará,
banderòles , carros , dances,
ròques , nanos y jagants.

Jaum. ¿Quin animalòt es eixe ?
¿Y per quin significat
el posarán en les Festes?

Còsm. Pregúntau à un Escolá;
perque yo , com sabs molt be,
soch llech dels quatre costats.

Bad. Seguixca pues , tio Còsm.

Còsm. Com anaba relatant,
vistes ya totes les còses,
quant les dotce hatgen tocat,
tocarém cab al figó
nosatros tres ; y en huit reals
podém menjar com uns Duches:
que aixó de à ningú pegar
la gorra , no mentres vixca,
perque estich escalibat.
Demprés de dinar , eixirsén
al riu à buscar un arch,

y allí que bufa be el ayre,
un parell de hòres roncar
dos de nosatros, que el atre
en vela se ha de quedar,
perque les faixes y boses
no muden de amo.

Jaum. Bò va

el discurs, y me acomòda.

Còsm. Demprés de dormits y farts,

atra vegada à la vòlta

à pegar un nou repàs,

y donarli de calent

als gotets de aygua de agràç,

ò millor si es de canella.

En el entremig (sagrat)

si à algú el enemich li apreta,

en un carrer escusat

buscar un pati algo fosch,

y en molt silènci deixar

pera el amo el recadet

(que en tals dies ne tindrán

de esta clase à borbollons);

y quedant ben descansat,

a la vòlta, que el *busilis*

de la Festa en ella está.

Vindrà la nit, que ni el dia

crech que mes clar no ha de estar,

per les moltes llumenaries

de boles, hatges, fanals,

canèles y cresoletes,

que en tota Valencia habrá.

Començarán les orquestes,

les donçaynes y tabals,

bombos, sonalles, ferrets,

baixons, clarins y timbals.

Y demprés que aném dos hòres

fent lo bòu embahucats,

y que vorém los *Pifientes*

hasta els nasos empolvats

(ò eixos que nomenen ara

Turrus-tracos, que anirán

com madames de cartó,

de llautgers bamboletjant);

girarém grupa, y à casa

per lo portal del Real,

fent lo mateix los tres dies,

sense afitgir ni llevar.

De este mòdo lograrém

divertirnos sens pesar,
menjant de nostros diners,
y pegue gorra el vergant,
que tinga poca vergoña;
pues yo estich ben enterat
de lo que els bons Pixavins
están sempre maquinant
pera burlarse dels Pèpos,
y en mí no se han de folgar.

He dicho. Y arà vosatros
podeu dir sens reparar,
si os acomòda el concèpte,
suponent per asentat,
que no el mudaré, si em fiquen
en una fòsa de cap.

Jaum. Vítor, tio Còsme Nespla:

diu vosté com un orat;

y un evangèli giquet

es quant nos ha relatat.

Per mí no hia res que fer,

ni tampòch que replicar

se me oferix còsa alguna,

y crech li susuirá

à Bodoro lo mateix.

Bad. No está eixe camí tan pla

pera mí, com se penseu;

mes votentli gust donar

al tio Còsme, el negòci

queda del tot arreglat,

segons el mòdo y manera

que ho ha dit y proposat.

Còsm. Pues Caballers, que no es parle
del assumpte.

Jaum. Aném abant:

y ara cumplint lo oferit,

si els plau, vatgen relatant

el pasatge susuít,

segons apuntarem dalt.

Còsm. Tens rahó, Jaumet: per mí

no encuentre dificultat

en contar lo que à Bodoro

dins Valencia li pasá.

Bad. Pues diga vosté, tio Còsme.

Còsm. Comence sens replicar.

Quant les Festes dels Beatos

Bòno y Factor, que en lo grans

y lluides foren mes

de lo que pugues pensar,

Badoro , fet un Narcís
 canellòt y molt preat,
 pasá à Valencia , y tingué
 la fácil debilitat
 de anar à casa un Amich,
 y veent que li fea plat
 (sens ducte de *cumplimiento*)
 admití , y es va quedar
 per hòste. Vingué la nit,
 y habent dispòst el sopar,
 Badoro apretá el suret,
 y tan be desempeñá
 el puesto , que el dit Amich
 (que era un Escribent unflat)
 jurá despendres del hòste,
 com se deixa recelar
 de la bona pasadeta
 que li juá al lendemá;
 pues luego aplegá mig dia,
 y es posaren à dinar
 (en que hagué pera escudella
 fidèus en sucre molt blanch)
 al segon bocí del òlla
 Badoro experimentá
 li gruñien los budells,
 y que li anaba dançant
 una còsa dins lo ventre:
 el pòbre no va atinar
 lo que allò podia sèr;
 quant de un repent (cap sagrat)
 sens que haguera força humana
 de poderho remediar,
 es va soltar el pestell,
 y li començá à chorrar
 mèl de sucre per darrere;
 pero en tan gran quantitat,
 que va perfumar la casa
 desde el pati hasta el terrat.
 Badoro mig mòrt , la escala
 prengué luego , y de dos salts,
 à donar solta à la presa
 buscá un carreró escusat.

pero com els sarahuells
 habíen participat
 de la primer munició,
 y el testimoni ben clar
 en les calces y çabates
 veure es deixaba , apretá
 de soleta , recelantse
 li repetira el atach
 el enemich encubèrt,
 com ho va experimentar;
 perque la vesprada y nit
 estigué el pòbre femant
 el estable de sa casa,
 sense forces , derrenglat,
 y lo que es pitjor de tot,
 no habent vist la singular
 procesó de aquella Festa.
 Verges pues , Jaumet , si acás
 te haguera à tú susuit
 una còsa semetjant,
 si aniries en ta vida,
 per un desditjat menjar,
 à casa ningun vinagre.

Jaum. Dich à vosté en veritat,
 que no sé com té valor
 Badoro de proposar
 anar à veure les Festes
 de gorra.

Bad. Pues sha acabat,
 Caballers ; y si es que vòlen,
 me retractaré , formal,
 de lo que diguí al principi.

Jaum. Te doném per retractat:
 y tots tres ham de coneixer,
 que es pensament acertat,
 que en Valencia pera els Pépos
 no hia atre com el hostal.

Còsm. Dius be , Jaumet , y no es parle
 mes en el particular.
 Y pues quedém convenguts,
 à Deu , que os guarde molts anys.

F I .

EN LLICENCIA.

Imprés en Valencia en la Imprenta de la Viuda de Agustí Laborda , en
 la Bolsería , casa num. 18. Añ 1797.